

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

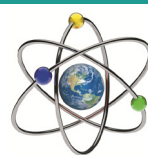
No9(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 538 sahifa,
25-sentyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Academic and Translingual Competence as an Integrative Construct in Higher Education: a Theoretical Framework.....	10
Davronova Fotima Pirnazarovna	
Ovqatlanish xulq-atvori buzilgan bemorlarning emotsional va shaxslilik xususiyatlarining klinik-psixologik tahlili	14
Abdumutalibova Mag'firat Mirodil qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metakognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan metodik tizim modeli	18
Melliyeva Dilfuza O'ralovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining 5K kompetensiyalarini baholash mezonlari va indikatori.....	24
Himoyeva Sarvarbegim Jamilovna, Qodirov Zayniddin Zaripovich	
Bo'lajak pedagoglarda stressli vaziyatlarda xulq-atvor xususiyatlarini tadqiq etishning psixodiagnostik asoslari.....	29
Olimova Furuza Aslonovna	
Developing the Skill of Evaluating the Reliability of Information Sources in Teaching English.....	35
Sherimbetova Nasiba Ravshanbek kizi	
Tarmoq texnologiyalari fanida sun'iy intellekt asosidagi web-platfomaning didaktik imkoniyatlari	42
Yuldashev Shadiyor Shuxrat o'g'li	
Maxsus ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning ijtimoiy-psixologik rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda sun'iy intellekt imkoniyatlari	48
Abdujabborova Dildora Saidmurot qizi	
Pedagogik jarayonlar davomida talaba-yoshlar egallagan faol fuqarolikning ijtimoiy-madaniy ahamiyati	56
Xabibulla Muratov Abduqodirovich	
Maktabgacha tayyorlov yoshdagi bolalarda atrof muhitga munosabatini shakllantirishning zamonaviy usullari	65
Umarova Dildora Nizom qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning obrazli va bog'lanishli nutqini rivojlantirish hamda nutqiy qiyinchiliklarni erta aniqlashning pedagogik-psixologik asoslari	70
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi	
Umumta'lim maktabi o'quvchilarida ochiq javobli PISA topshiriqlarining produktiv fikrlashni rivojlantirishdagi o'rni	76
Xudayberdiyeva Muxayyo Karshiboyevna	
Ta'limda interaktiv texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari	86
Xoshimova Maftunabonu Xoshimjon qizi	
Yosh kelin-kuyovlarning nikoh orqali kutuvlari va psixologik farovonligining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	91
To'liqinboyeva Mahliyoixon Valijon qizi	
"Art-pedagogik qobiliyat" tushunchasining mohiyati va tarkibiy komponentlari	95
Bo'ltakova Roziya Xasan qizi	
Pathogenetic Rationale for Personalized Therapy of Dentin Hypersensitivity in Patients With Erosive Tooth Lesions	99
Khusanbaeva Jasmin Shavkatovna, Zoirov Tulqin Elnazarovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida korxona axborot tizimlarini tizimli tahlil qilish va modellashtirish.....	104
Ro'ziyev Bahromjon Rustam o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining moliyaviy savodxonligini rivojlantirish mexanizmi va tarkibiy-funksional modeli	108
Berdimurotov Adxam Xayrulla o'g'li	

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kitobxonlik kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	113
Umirova Marxabo Abdimannobovna	
O'zbek EFL sinflarida talabalarining og'zaki nutq ravonligini mikrointeraktiv sikllar asosida rivojlantirish.....	116
X. S. Malikova	
Sun'iy intellektning xorijiy til o'rganuvchilarga yordami: imkoniyatlar va amaliy mashg'ulotlar	120
Ashurova Dildora G'afurovna	
Bo'lajak o'qituvchining kasbiy malakasi va aralash ta'lim sharoitidagi talablari.....	124
Baxtiyorova Maxliyo Baxrom qizi	
Refleksiv texnologiyalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-metodik tafakkurini rivojlantirish	127
Xo'janiyozova Gulhayo Ilhomovna	
Boshlang'ich ta'limda hikoya janridagi matnlarni o'qitishda STREAM texnologiyasidan foydalanish.....	131
Ahmedova Munisa Xo'sinboy qizi	
Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarni mustaqil hayot faoliyatiga tayyorlashning korreksion-pedagogik texnologiyasi	137
Jo'rayeva Gulmiraxon Zufarjon qizi	
Developing EFL Students' Academic Writing Skills Through Self-Directed Learning Strategies.....	141
Kayumova Gulnoz Abduxalilovna	
Ko'rishida nuqsoni bo'lgan boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish texnologiyasi	147
Mavlonova Shaxzoda Turg'unovna	
Developing English Communication Skills Among Students in Non-Philological Higher Education Institutions Through Task-Based Learning	151
Mirbabayeva Sabina Sobirjonovna	
Indicators for Evaluating and Monitoring the Quality of Foreign Language Education in General Secondary Schools	158
Muxtarova Shafoatbonu Adham qizi	
Fizika fanini o'qitishda talabalarining texnologik kompetensiyasi pedagogik tadqiqotning predmeti sifatida...	164
Raxmankulova Dilora Gulomovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xalq og'zaki ijodi asosida bolalarning axloqiy fazilatlarini shakllantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni	169
Umurova Ma'rifat Yoshiyevna	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak muhandislarning loyihaviy-konstruktorlik faoliyatiga tayyorlash metodikasini ishlab chiqish	175
Uzokov Sherzod Xamidovich	
Boshlang'ich ta'limda sun'iy intellekt va zamonaviy texnologiyalar: imkoniyatlar va istiqbollar.....	180
Akramhonova Maftunaxon Ma'murjon qizi	
Mystical Images in the Poetry of Navoi and Mashrab	183
Mamasoliyeva Muslimaxon Alisher qizi	
Oilaviy bolalar uylari tarbiyalanuvchilarini oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik asoslari: tajriba-sinov natijalarining tahlili.....	188
Muxamadiyev Xojakbar Asliddinovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda o'yin texnologiyalaridan foydalanish	193
Yuldasheva Shoxida Botirovna, Abdullayeva Qirmizi Jumatayevna	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak pedagoglarning mustaqil o'rganish kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	198
Mayliyeva Sadoqat Raximberganovna	
Generative Artificial Intelligence in Foreign Language Education: Pedagogical Challenges and the Development of Communicative Competence	202
Latofat Zokir kizi Raximdjanova	

Международные модели подготовки будущих учителей к инклюзивному образованию: сравнительный анализ ключевых компонентов	210
Янкина Эмиля Адыловна	
Психологические механизмы формирования читательской мотивации у младших школьников	216
Мадаминова Саидабону Умидбековна	
O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi destruktiv ziddiyatlarning oldini olishning pedagogik-psixologik vositalari	222
Elbekova E'zoza Jamshid qizi	
Badiiy asarni neyropedagogik tahlil materiali sifatida qo'llashning metodik asoslari	227
Shoyimova Shoir Sanakulovna	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini takomillashtirish metodikasi	231
Toshturdiyeva Tursunoy Muhammadiyevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning zamonaviy texnologiyalari	235
Toshtemirova Maftuna Karimovna	
Surunkali somatik kasalliklarga chalingan bemorlarning psixologik farovonligini oshirish: psixodiagnostik va psixokorreksion yondashuvlar	240
To'liqinboyeva Mahliyo Xon Valijon qizi	
Raqamli ta'lim muhitida flipped classroom texnologiyasidan foydalanish	244
Azimova Dilnoza Axmedjonovna	
Инкультурация личности и формирование культурной идентичности в школьном образовании	249
Насимджанова Махсума Маждовна	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida talabalariga ingliz tilini integratsiyalashgan lingvistik kontekstualizatsiya orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish	253
Ayatov Raximberdi Ibragimovich	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida raqamli texnologiyalarni qo'llash metodikasi	259
Ochilova Gavhar Hamid qizi	
Digital Technologies and Artificial Intelligence in English Language Teaching: Pedagogical Opportunities and Challenges	267
Xolliyeva Mashxura Erkinjonovna	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining cholg'u ijrochiligi kreativligini rivojlantirishda fortepiano fanining didaktik imkoniyatlari	270
Normuminova Gulmira Komiljonovna	
Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini kengaytirish	280
Xudoynazarova Moxira Xakimovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalarining sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish texnologiyalari	284
Ermatov Sh. L.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tabiiy-ilmiy savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	289
Nuriddinova Marjona Erkinovna	
Yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalashda madaniy merosning ahamiyati	293
Radjapova Zuxra Tirkashevna	
O'qib tushunish strategiyalari va xalqaro tajriba	297
Barno Boltayeva	
Maktab direktorlarining mehnatga oid hujjatlarni rasmiylashtirishda qonunchilik normalarini qo'llash amaliyoti	301
Rejapova Dilafroz Akramovna	
Kurashni olimpiya o'yinlari dasturiga kiritish istiqbollari: institutsional va sport-siyosiy tahlil	308
Hosilbek Mengliboyev Marat o'g'li	
Badiiy ta'limda talabalarining milliy-madaniy identifikatsiyasini rivojlantirishda an'anaviy naqqoshlik maktablari tarixini o'qitish metodikasi	314
Baxriddinova Sayyora Jumanazar qizi	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishda shaxmat ta'limining pedagogik shart-sharoitlari	318
Boboqulov Chori Urolovich	
Sog'lom ovqatlanish va inson salomatligi	326
Beginkulov Oltiboy Jo'rayevich, Shoimova Nargiza Omonqul qizi	
Raqamli ijtimoiy muhitda o'smirlarning axloqiy tanlov madaniyatini rivojlantirishda milliy tarbiya, sun'iy intellekt va media makonining pedagogik imkoniyatlari.....	333
Gulyamova Aziza Otabek qizi	
Organising Experimental Work on Multimodal Reading Literacy in Primary School: Design, Stages and Assessment Criteria	337
Suvanova Nilufar Akbarovna	
Цифровые коллекции и рукописные базы в современном английском востоковедении: новые возможности исследования источников	341
Олимова Дилафруз Олимжон кизи	
New Approaches to Assessing Students' Independent Work In The Era of Generative AI	347
Sardora Shakirova To'lanovna	
Developing Writing Skills of Non-Philological Students Through Online Learning Platforms.....	353
Rajabova Rakhimakhon Maksudovna	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida robototexnikani o'qitish jarayonida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishning pedagogik-metodik jihatlari.....	358
Axunbetova Zuxra Nailevna	
Ixtisoslashtirilgan maktablar o'quvchilarining axborotlar bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	363
Kilichov Akobir Kodirovich	
Ta'lim sifatini samarali boshqarishda pedagogik va matematik metodlar integratsiyasi menejmentning asosi sifatida	371
Axmedov Azizbek Karim o'g'li, Soliyeva Feruza Qahramonovna, Axmedova Madina Nodirbek qizi	
Oliy ta'limning globallasuvi va xalqarolashuvi jarayonlarining xususiyatlari	375
Vorobyov K. A.	
Talabalarda sotsiologik tafakkurni rivojlantirish metodlari.....	379
Otaqulov Alisher Safaraliyevich	
Maktabgacha yosh guruhlarida geometrik figuralarni o'rgatish orqali boshlang'ich matematik tasavvurlarini shakllantirish	383
Vaxabova Gulshan Vafaqul qizi	
Yodlangan sinf nutqidan real hayotiy muloqotga: boshlang'ich efl ta'limida vaziyatli kommunikativ topshiriqlarning o'rni.....	388
Tuxtayeva Zarina Faxriddinovna	
Akademik litsey o'quvchilarining mustaqil ishlash ko'nikmalarini mantiqiy va nostandart topshiriqlar asosida takomillashtirish	393
Xoshimova Sevara Sheraliyevna	
Mobil ta'lim tushunchasi va uning mohiyati	398
Rustamova Nodira Rustam qizi	
AI-Based Adaptation of Graded Texts	402
Ermatova Sarvinoz	
Intellektual rivojlanishida cheklavlari bo'lgan o'quvchilar bilan individual ishlashning pedagogik yondashuvlari.....	406
To'xtamatova Maftuna Ismonjonovna	
Umumta'lim maktablarining 5-7-sinflarida aniq, tabiiy va ijtimoiy-gumanitar soha terminlarini o'qitishning metodik asoslari.....	412
Axmedova Shahnozaxon Farxod qizi	
Sun'iy intellekt vositalari asosida bo'lajak o'qituvchilarning individual kasbiy rivojlanish trayektoriyasini qo'llab-quvvatlash.....	416
Janbayeva Marjan Smatillayevna	

Burhoniddin Zarnujiy qarashlarining axloqiy, ma'naviy va shaxsiy kamolotga oid asosiy g'oyalari	420
<i>Abduhalimova Nigora Turdali qizi</i>	
Tirik organizmlarning muhitga moslashishi: adaptatsiyaning biologik asoslari va amaliy o'rganish metodikasi	424
<i>Ashurova Muqaddas Muxiddinovna</i>	
Chet tilini o'qitishda leksik kompetensiyani shakllantirish tamoyillari.....	429
<i>Mirzakamolova Maftuna Raximjon qizi</i>	
Biologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar	433
<i>To'xtaboyeva Yulduzxon Abdusattorovna, Kodirova Husnida Maxsutali qizi</i>	
O'quvchilarning ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	438
<i>Mexriniso Nosirova</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining inklyuziv ta'lim sharoitida steam yondashuvidan foydalanish metodik kompetentligini rivojlantirish.....	445
<i>Abidjanova Vasila To'likinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv motivini rivojlantirishda mental arifmetikaning ahamiyati	454
<i>Ozodova Bonu Zafar qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda gender madaniyatini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	459
<i>Mardanova Maftuna Asatullo qizi</i>	
Bo'lajak musiqa ta'limi o'qituvchilarining raqamli-pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari.....	463
<i>Ataboyeva Muxlisa Azimjon qizi</i>	
The Impact of Boxing on Physical and Mental Development	472
<i>Shuhrat Dilmurodov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida pedagogik baholash va psixologik tashxis: farqlanishi va tarbiyachi kasbiy vakolatining chegaralari	476
<i>Zaynutdinova Dilobar Nuriddinovna</i>	
Integrativ o'qitishda o'quv dasturlari mazmunini muvofiqlashtirishning didaktik mezonlari va ko'rsatkichlari	483
<i>Maqsudova Nodira Alijonovna</i>	
Fransuz va o'zbek tillarida gastronomik terminlarning qiyosiy-konseptual tahlili.....	489
<i>Halimova Mahbuba To'raqulovna</i>	
Развитие математически по STEAM технологиям	496
<i>Садикова Д. Х.</i>	
Talabalarning lingvokognitiv kompetensiyasini rivojlantirish modeli va uning samaradorligi	500
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
O'quvchilarda aqliy mehnat kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik asoslari.....	505
<i>Eshmonov Moxirjon Baxtiyor o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarining kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida takomillashtirish	509
<i>Jabborova Ro'za O'rinbayevna</i>	
Mustaqillik yillarida olim ayollarning ilmiy faoliyati va ta'limda xotin-qizlarning o'rni	515
<i>To'ymurodova Gullola Normurod qizi</i>	
Milliy atlas va adras matolarining rang barqarorligi va ekspluatatsion xususiyatlarini oshirish texnologiyasini takomillashtirish	519
<i>Xatamova Aziza Ochildiyevna</i>	
Inklyuziv ta'limda fanlarni o'qitishda maxsus pedagog faoliyati.....	523
<i>Hurriyat Yoqubova</i>	
Sun'iy intellekt vositalari asosida filolog talabalarning ingliz va malay tillaridagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi.....	527
<i>Yuldashev Azim Abdurahmonovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishning metodik tizimini takomillashtirish: sinf muloqotini tashkil etish va nutqiy faollikni rivojlantirish yo'llari.....	533
<i>Shukurova Dilbar Shukrullo qizi</i>	

INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING NUTQIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: SINF MULOQOTINI TASHKIL ETISH VA NUTQIY FAOLLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI

Shukurova Dilbar Shukrullo qizi
Alfraganus universiteti, Ijtimoiy
fanlar fakulteti, Pedagogika
va psixologiya kafedrasida katta
o'qituvchisi (PhD)
E-mail: dilbarmatkasimova@
gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3756-9877>

Annotatsiya: Mazkur maqolada inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining, xususan, alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarning nutqiy kompetensiyasini sinf muloqoti jarayonida rivojlantirish masalalari yoritiladi. O'quvchilarning dialogik va monologik nutqini, kommunikativ tashabbusini, fikrni izchil ifodalash hamda tengdoshlari bilan muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan metodik yondashuvlar tahlil qilinadi.

Shuningdek, differensial-adaptiv yondashuv asosida dialogik mashqlar, vizual tayanchlar, hamkorlikdagi ta'lim, rolli o'yinlar va hikoyaviy nutqni rivojlantirish usullarini birlashtiruvchi metodik tizim taklif etiladi. Nutqiy kompetensiyani baholash mezonlari hamda o'qituvchi va logoped hamkorligining ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, boshlang'ich sinf, alohida ta'lim ehtiyojlari, nutqiy kompetensiya, sinf muloqoti, nutqiy faollik, dialogik nutq, kommunikativ ko'nikmalar, differensial-adaptiv yondashuv, vizual tayanchlar, logopedik yordam.

Abstract: This article examines the development of speech competence among primary school students, particularly children with special educational needs, through classroom communication in inclusive education settings. Methodological approaches aimed at developing students' dialogic and monologic speech, communicative initiative, ability to express thoughts coherently, and skills in communicating with peers are analyzed.

Furthermore, a methodological system based on a differentiated-adaptive approach is proposed, integrating dialogic exercises, visual supports, collaborative learning, role-playing activities, and methods for developing narrative speech. The criteria for assessing speech competence and the importance of collaboration between teachers and speech-language therapists are also substantiated.

Key words: inclusive education, primary school, special educational needs, speech competence, classroom communication, speech activity, dialogic speech, communication skills, differentiated-adaptive approach, visual supports, speech therapy support.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы развития речевой компетенции учащихся начальных классов, в частности детей с особыми образовательными потребностями, в процессе общения в классе в условиях инклюзивного образования. Анализируются методические подходы, направленные на развитие диалогической и монологической речи учащихся, коммуникативной инициативы, навыков последовательного изложения мыслей и общения со сверстниками.

Также предлагается методическая система, основанная на дифференцированно-адаптивном подходе и объединяющая диалогические упражнения, визуальные опоры, совместное обучение, ролевые игры и методы развития повествовательной речи. Обосновываются критерии оценки речевой компетенции, а также значение сотрудничества учителя и логопеда.

Ключевые слова: инклюзивное образование, начальные классы, особые образовательные потребности, речевая компетенция, общение в классе, речевая активность, диалогическая речь, коммуникативные навыки, дифференцированно-адаптивный подход, визуальные опоры, логопедическая помощь.

KIRISH

Inklyuziv ta'lim sharoitida barcha o'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtirokini ta'minlash, individual imkoniyatlarini hisobga olish va ularning kommunikativ rivojlanishini qo'llab-quvvatlash dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim davrida nutq o'quvchining bilimlarni o'zlashtirishi, o'qituvchi ko'rsatmalarini tushunishi, savollarga javob berishi, o'z fikrini ifodalashi va tengdoshlari bilan ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishida muhim vosita vazifasini bajaradi.

Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilarda nutqiy rivojlanish xususiyatlari turlicha namoyon bo'lishi mumkin. Ayrim o'quvchilarda lug'at boyligi va grammatik tuzilmalardan foydalanish, boshqalarida izchil hikoya qilish, suhbatni boshlash va davom ettirish, savol berish yoki o'z kommunikativ ehtiyojlarini ifodalash bilan bog'liq qiyinchiliklar kuzatiladi. Shu sababli nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda barcha o'quvchilarga bir xil topshiriqlarni qo'llash bilan cheklanmay, ularning individual ehtiyojlariga mos pedagogik yordam va kommunikativ imkoniyatlarni yaratish zarur.

UNESCOning 2020-yilgi Global Education Monitoring Report: Inclusion and Education - All Means All hisobotida inklyuziv ta'lim barcha o'quvchilarning ehtiyojlarini hisobga olish va ta'limdagi to'siqlarni kamaytirishga yo'naltirilgan tizim sifatida yoritilgan^[1]. Ushbu yondashuvdan kelib chiqib, sinf muloqotini tashkil etish nafaqat o'quvchilarning nutqiy ko'nikmalarini, balki ularning ta'lim jarayonidagi ishtirokini ham qo'llab-quvvatlashi lozim.

Maqolaning asosiy vazifalari nutqiy kompetensiyani tarkibiy qismlarini aniqlashtirish, sinf muloqotiga ta'sir qiluvchi pedagogik omillarni tahlil qilish, nutqiy faollikni rivojlantirish metodlarini tizimlashtirish hamda o'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlariga mos metodik tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Inklyuziv ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish masalasi pedagogika, maxsus pedagogika, logopediya va kommunikativ kompetensiya nazariyalari bilan uzviy bog'liq.

UNESCO tomonidan tayyorlangan Global Education Monitoring Report 2020 hisobotida ta'limdagi to'siqlarni kamaytirish, o'quvchilarning turli ehtiyojlarini hisobga olish va ta'lim jarayonidagi teng ishtirokini ta'minlash masalalari yoritilgan^[1]. Ushbu yondashuv inklyuziv sinfda nutqiy faollikni rivojlantirish uchun qulay kommunikativ muhit yaratish va o'quvchilarning individual imkoniyatlariga mos ta'lim sharoitlarini tashkil etish zarurligini asoslaydi.

Canale va Swain tomonidan ishlab chiqilgan kommunikativ kompetensiya konsepsiyasida til vositalarini bilish bilan birga, ulardan muloqot jarayonida maqsadga muvofiq foydalanish muhimligi ta'kidlanadi^[2]. Mazkur nazariy qarashlar nutqiy kompetensiyani faqat lug'at va grammatik bilimlar yig'indisi sifatida emas, balki o'quvchining real kommunikativ vaziyatlarda fikrini ifodalashi, suhbatdosh bilan o'zaro munosabatga kirishishi va muloqot maqsadiga mos nutqiy vositalarni tanlashi bilan bog'liq holda tahlil qilish imkonini beradi.

Evans va hammualliflarning 2025-yilda chop etilgan tizimli adabiyotlar sharhi maktab sharoitida nutq va til mutaxassislari hamda pedagoglar hamkorligiga bag'ishlangan tadqiqotlarni tahlil qiladi^[3]. Ushbu yo'nalishdagi ilmiy ishlar o'quvchining nutqiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda mutaxassislar hamkorligi va pedagogik strategiyalarni muvofiqlashtirish masalalariga e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili asosida mazkur maqolada nutqiy kompetensiyani rivojlantirish sinf muloqoti, individual pedagogik yordam, tengdoshlar bilan hamkorlik va muntazam kuzatuvning o'zaro bog'liqligi asosida tashkil etilishi taklif qilinadi. Bunda nutqiy faollik o'quvchining muloqotga kirishishi, savol berishi, javob qaytarishi, suhbatni davom ettirishi va o'z fikrini mustaqil ifodalashi orqali namoyon bo'ladigan muhim ko'rsatkich sifatida qaraladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, kompetensiyaviy, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va differensial-adaptiv yondashuvlar tashkil etadi.

Tizimli yondashuv nutqiy kompetensiyani rivojlantirish jarayonining maqsad, mazmun, metod, vosita, tashkiliy shakl va baholash komponentlari o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganishga xizmat qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv o'quvchining nutqiy bilimlarini real kommunikativ vaziyatlarda qo'llash qobiliyatini rivojlantirishga qaratiladi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv o'quvchilarning individual imkoniyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olishni nazarda tutadi. Faoliyatga asoslangan yondashuv esa nutqiy ko'nikmalarni muloqot, hamkorlik va amaliy topshiriqlar orqali shakllantirishga yo'naltiriladi.

Differensial-adaptiv yondashuv doirasida topshiriqlar murakkabligi, pedagogik yordam darajasi, kommunikatsiya vositalari va javob berish usullari o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashtiriladi. Zarur hollarda og'zaki nutq bilan bir qatorda rasm, yozuv, imo-ishora yoki muqobil va qo'shimcha kommunikatsiya vositalaridan foydalanish imkoniyati yaratiladi.

Maqola doirasida nazariy tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va metodik modellashtirish usullaridan foydalaniladi. Metodik tizimni amaliyotda tekshirish uchun pedagogik kuzatish, suhbat, nutqiy topshiriqlarni tahlil qilish va diagnostik baholash metodlarini qo'llash tavsiya etiladi. Agar tajriba-sinov ishlari olib borilsa, dastlabki va yakuniy ko'rsatkichlarni taqqoslash hamda mos matematik-statistik usullar yordamida natijalarni tekshirish talab etiladi.

Tadqiqot doirasida nutqiy kompetensiya quyidagi komponentlar asosida o'rganiladi:

1. **Tilga oid komponent** - lug'at boyligi, grammatik shakllardan foydalanish va gap tuzish.
2. **Dialogik-kommunikativ komponent** - savol berish, javob qaytarish, suhbatni davom ettirish va muloqot tashabbusini ko'rsatish.
3. **Izchil nutq komponenti** - voqealarni ketma-ket bayon qilish va fikrlar o'rtasidagi mantiqiy bog'lanishni saqlash.
4. **Kommunikativ-pragmatik komponent** - muloqot vaziyatiga mos ifoda tanlash, yordam so'rash va tushunmagan holatda aniqlashtirish.
5. **Mustaqil kommunikativ faoliyat komponenti** - sinfdagi muloqotda mustaqil ishtirok etish va o'z ehtiyojlarini ifodalash.

Mazkur komponentlar nutqiy kompetensiyani tizimli tahlil qilish uchun taklif etilayotgan metodik tuzilma hisoblanadi. Ularning aniq ko'rsatkichlari o'quvchilarning yoshi, individual ehtiyojlari va tadqiqot sharoitiga muvofiq belgilanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Nazariy tahlil va metodik umumlashtirish asosida inklyuziv sinfda boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy faolligini rivojlantirishning o'zaro bog'liq metodik yo'nalishlari aniqlandi.

Birinchi yo'nalish - dialogik muloqotni maqsadli tashkil etish. O'quvchilarga savol berish, javob qaytarish, suhbatdosh fikriga munosabat bildirish va suhbatni davom ettirish imkonini beruvchi vaziyatlar yaratiladi. Masalan, rasm asosida ishlashda "Bu nima?" savolidan tashqari, "Qahramon nima qilyapti?", "Nima uchun shunday bo'ldi?" va "Keyin nima bo'lishi mumkin?" kabi savollardan foydalanish mumkin. Bunday topshiriqlar o'quvchining so'z boyligi, gap tuzishi va fikrni izchil ifodalashini faollashtirishga yo'naltiriladi.

Ikkinchi yo'nalish - vizual tayanchlar yordamida nutqni rivojlantirish. Rasmlar, kartochkalar, kalit so'zlar, gap tuzish sxemalari va voqealar ketma-ketligi o'quvchiga fikrni rejalashtirish hamda bayon qilishda yordam beradi. Masalan, uchta rasm asosida o'quvchi voqealarni tartiblaydi, har bir rasimga gap tuzadi va ularni "avval", "keyin", "oxirida" kabi birliklar orqali bog'laydi. Vizual tayanchlar o'quvchining ehtiyojiga qarab tanlanadi va mustaqillik ortishi bilan bosqichma-bosqich kamaytiriladi.

Uchinchi yo'nalish - hamkorlikdagi faoliyat orqali kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish. Juftlik va kichik guruhlarda bajariladigan topshiriqlar o'quvchilarga o'z fikrini bildirish, boshqalarni tinglash, kelishish va yordam so'rash imkonini beradi. "Birgalikda hikoya tuzamiz" mashqida har bir o'quvchi hikoyaning bir qismini taklif qiladi. Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan o'quvchining ishtiroki uning imkoniyatlariga mos ravishda rasm tanlash, kalit so'z aytish, gap tuzish yoki muqobil kommunikatsiya vositasidan foydalanish orqali ta'minlanishi mumkin.

To'rtinchi yo'nalish - o'qituvchining nutqiy namunalari va bosqichli yordami. O'quvchi qisqa javob berganida pedagog uning fikrini to'liqroq gap shaklida qaytarishi yoki gapni davom ettirishga yordam beruvchi savol berishi mumkin. Masalan, o'quvchi "Bola suv" desa, o'qituvchi "Ha, bola suv ichyapti" deb to'liq nutq namunasini ko'rsatadi. Keyingi bosqichlarda yordam darajasi o'quvchining mustaqil nutqiy faoliyatiga qarab moslashtiriladi.

Beshinchi yo'nalish - rolli o'yinlar va kundalik muloqot vaziyatlaridan foydalanish. "Do'konda", "Kutubxonada", "Mehmon kutish" kabi rolli o'yinlar murojaat qilish, savol berish, javobni tushunish va suhbatni yakunlash ko'nikmalarini mashq qilish imkonini beradi. O'quvchining ehtiyojiga qarab dialog soddalashtirilishi, rasmiy tayanchlar yoki oldindan tayyorlangan iboralar berilishi mumkin.

Oldinchi yo'nalish - izchil va hikoyaviy nutqni rivojlantirish. Voqealarni tartiblash, rasmlar asosida hikoya tuzish, matnni qayta bayon qilish va hikoyaning yakunini topish o'quvchining fikrlar o'rtasidagi mantiqiy bog'lanishni saqlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratiladi. Dastlab tayanchlar bilan ishlash, keyinchalik esa ularni bosqichma-bosqich kamaytirish maqsadga muvofiq.

Yuqoridagi yo'nalishlar asosida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning besh komponentli metodik tizimi taklif etiladi:

1. **Maqsadli komponent:** individual kommunikativ maqsadlarni belgilash.
2. **Mazmuniy komponent:** lug'at, grammatik tuzilmalar, dialogik va izchil nutqni rivojlantirish mazmunini tanlash.
3. **Tashkiliy-metodik komponent:** dialogik mashqlar, vizual tayanchlar, rolli o'yinlar, juftlik va guruhli topshiriqlarni tashkil etish.
4. **Hamkorlik komponenti:** o'qituvchi, logoped, maxsus pedagog va oilaning harakatlarini muvofiqlashtirish.
5. **Diagnostic-natijaviy komponent:** nutqiy faollik va mustaqil kommunikativ ishtirokni belgilangan mezonlar asosida kuzatish.

Metodik tizimni amalga oshirish o'quvchining dastlabki nutqiy imkoniyatlarini aniqlash, individual maqsadlarni belgilash, mos topshiriqlarni tanlash, zarur pedagogik yordamni taqdim etish, muloqotdagi ishtirokini kuzatish va natijalarga ko'ra metodlarni moslashtirish bosqichlarini qamrab oladi.

Nutqiy kompetensiyani baholashda lug'at va grammatik tuzilmalardan foydalanish, dialogik faollik, izchil bayon, kommunikativ ehtiyojlarni ifodalash va mustaqil ishtirok ko'rsatkichlarini hisobga olish tavsiya etiladi. Masalan, o'quvchining muloqotdagi faolligini baholashda uning savol berishi, suhbatdoshga javob qaytarishi, suhbatni davom ettirishi yoki tushunmaganida yordam so'rashi kabi kuzatiladigan xatti-harakatlar qayd etilishi mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, mazkur maqolada keltirilgan metodik tizim nazariy tahlil va metodik umumlashtirish asosida taklif etilgan. Uning amaliy samaradorligi to'g'risida qat'iy xulosa chiqarish uchun tajriba-sinov ishlari tashkil etish, dastlabki va yakuniy natijalarni taqqoslash hamda mos matematik-statistik usullar yordamida tekshirish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish o'quvchining til birliklarini o'zlashtirishi bilan bir qatorda, sinf muloqotida faol qatnashishi, savol berishi, fikr bildirishi, suhbatni davom ettirishi va tengdoshlari bilan hamkorlik qilishi bilan belgilanadi.

Tadqiqot doirasidagi nazariy tahlil va metodik umumlashtirish asosida quyidagi xulosalar shakllantirildi.

Birinchidan, nutqiy kompetensiyani rivojlantirish sinfdagi tabiiy kommunikativ vaziyatlar bilan uzviy bog'langan holda tashkil etilishi kerak. O'quvchiga fikrini ifodalash, javobni rejalashtirish va muloqotga kirishish uchun yetarli imkoniyat berilishi zarur.

Ikkinchidan, dialogik mashqlar, vizual tayanchlar, hikoyaviy nutq, rolli o'yinlar va hamkorlikdagi faoliyat nutqiy ko'nikmalarni turli kommunikativ vaziyatlarda qo'llashga yo'naltirilgan metodik vositalar hisoblanadi.

Uchinchidan, differensial-adaptiv yondashuv topshiriqlar, pedagogik yordam va kommunikatsiya vositalarini o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi.

To'rtinchidan, o'qituvchi va logoped hamkorligi individual nutqiy maqsadlarni sinf faoliyati bilan bog'lash, o'quvchining rivojlanishini kuzatish va zarur pedagogik o'zgarishlarni amalga oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Beshinchidan, metodik tizim samaradorligini aniqlash uchun nutqiy kompetensiyani baholash mezonlari ishlab chiqilishi, tajriba-sinov ishlari tashkil etilishi va olingan natijalar matematik-statistik usullar yordamida tekshirilishi lozim.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, umumta'lim maktablarida individual kommunikativ maqsadlarni belgilash, har bir darsda o'quvchilarning muloqotga kirishish imkoniyatlarini kengaytirish, vizual va muqobil kommunikatsiya vositalaridan zaruratga ko'ra foydalanish hamda o'qituvchi va logoped hamkorligini muntazam tashkil etish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education - All Means All. - Paris : UNESCO, 2020. - URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373718>.
2. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing // Applied Linguistics. - 1980. - Vol. 1, № 1. - P. 1-47. - DOI: 10.1093/applin/I.1.1.
3. Evans I. O., Spence C. M., Rodgers W. J., Scott L. A. A Systematic Literature Review on School-Based Speech-Language Pathology Collaboration Research // Language, Speech, and Hearing Services in Schools. - 2025. - Vol. 56, № 1. - P. 234-251. - DOI: 10.1044/2024-LSHSS-24-00012.
4. UNESCO. Convention against Discrimination in Education. - Paris : UNESCO, 1960. - URL: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/convention-against-discrimination-education>.
5. United Nations. Convention on the Rights of Persons with Disabilities. - New York : United Nations, 2006. - URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>.
6. Vygotsky L. S. Thought and Language / ed. by A. Kozulin. - Revised ed. - Cambridge, MA : MIT Press, 1986. - URL: <https://mitpress.mit.edu/9780262720106/thought-and-language/>.
7. Florian L., Black-Hawkins K. Exploring Inclusive Pedagogy // British Educational Research Journal. - 2011. - Vol. 37, № 5. - P. 813-828. - DOI: 10.1080/01411926.2010.501096.
8. American Speech-Language-Hearing Association (ASHA). Spoken Language Disorders // ASHA Practice Portal. - URL: <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/spoken-language-disorders/>.
9. CAST. Universal Design for Learning Guidelines. Version 3.0. - Lynnfield, MA : CAST, 2024. - URL: <https://udlguidelines.cast.org/>.
10. UNESCO. A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education. - Paris : UNESCO, 2017. - URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000248254>.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №9(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.